

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

70. ÉVFOLYAM

2000. FEBRUÁR

No.1 (320), Vol.70, February 2000, USPS 178-560

1. SZÁM

2000

A kerek évszám varázsa vesz körül most minket: kétezer év Krisztus születése után. Ezeresztendő magyar keresztyénségünket ünnepeljük! Emlékünnepek sorát készítjük és várjuk e kerek évszám körül. Az sem zárhatja meg ezt a varázst, hogy tudjuk, nem ez az egyetlen időszámítás a világon, más kultúrák máshogyan számolják az éveket.

Az a tény is tudott, hogy amikor az V. században egy római szerzetes, Dionysius Exiguus Krisztus születésétől kezdte számolni az éveket, tévesen azonosította Jézus szüle-

tése évével a római birodalom időszámításának 754. évét. Róma alapításához kapcsolva, "ab urbe condita", helyesen a keresztyén időszámítást megelőzően Krisztus születését a Kr. e. 5-7. évekre tehetjük.

De a kerek évszámok sokakban félelmet is ébresztenek. Ilyenkor kicsit "megfoghatóbbá" válik a máskor életünkben olyan könnyen tovaröppenő idő. Reggelente csuklónkra csatoljuk az "időbilincset", a karórárt, mint figyelmeztetést, mégis általános emberi sajátosság, hogy úgy élünk, mintha nem egy életünk, hanem több is volna. Tékozoljuk az órákat és az éveket, és sokszor csak későn döbbenünk rá arra, amit az ószövetségi prédikátor olyan szemléletesen ír le: "Mindennek rendelt ideje van!"

Egyházi ünneplésünk szorosan kapcsolódik ahhoz, amit jelképesen az időszámítás kifejez: *Krisztus után*. Pál apostol így foglalta össze: "Megjelent a mi üdvözítő Istenünk jósága és emberszeretete" (Tit. 3:4).

Krisztus előtt próféták és útkészítők meghirdették Isten akaratát, törvényét, és kegyelmét, és előre mutattak arra a Messiásra, Aki majd egyszer eljön. A bibliai szöveg görög és latin eredeti szavait érdemes izlelgetni, mert magyar beszédben sem csengetnek ismeretlenül: filantrópia, humanitás. Jézus arcán Isten jósága és emberszeretete, filantrópiája és humanitása jelent meg. Vajon nem ez-e az, amire a létfenntartásra, a másik legyőzésére, a túlélésére, a saját haszon hajszolására berendezkedett világban szükségünk lenne?

Hányszor változtatta pokollá világunkat kicsiben és nagyban az az emberi magatartás, amelyik nem akart tudni Isten jézusi emberszeretetéről, megbocsátásáról, békeségéről. Gondoljunk csak az elmúlt századra mögöttünk, amelyik Szarajevó nevével kezdődött és azzal is fejeződött be, közte két világháborúval és számtalan helyi háborúval. Közöttünk élnek még azok a nemzedékek, akik megtapasztalták, mit jelentettek a bombázások, a frontra vezényelt családtagok

utáni aggodás, a holokauszt, a kitelepítések, a kuláklisok, és a téveszesítések.

Az elmúlt századok az egyházakat, a keresztyéneket is önvizsgálatra kényszerítik, vajjon megtettünk-e mindent, amit csak tehettünk, hogy Isten jósága és emberszeretete ismertté legyen?

Akadnak borúlátók, mint *Vörösmarty Mihály* költőnk, akinek ebben az évben ünnepeljük 200. születésnapját. Számára "... az ember sárkányfog-vetemény: Nincsen remény! Nincsen remény!"

Krisztus után mégse ez a fajta reménytelenség mutatja a jövő útjait, hiszen mindgyikünk a maga életével, szavaival, és cselekedeteivel adhatja tovább Isten emberszeretetét.

A jövő jézusi alakítására lehet példa az az egyháztörténeti esemény, amelyik 1999. október 31-én történt a németországi Augsburgban.

A reformáció kora óta szembenálló evangélikus és katolikus egyház képviselői a XVI. századi kölcsönös elmarasztalások és elítélések után az Isten előtti megigazulás kérdésében közös nyilatkozatot írtak alá és visszavonták az elítéléseket. Több mint négyszáz év után, vallásháborúk és szembenállás után teológiai párbeszédben közösen keresték a két egyház képviselői Krisztus egységre, békességre hívó szava megvalósulását.

Még nem minden kérdésben értünk egyet, de ez a jel példát mutat. Ha lehetséges volt évszázados ellentétek után ez a megegyezés, talán lehetséges más területen is, például a száz-százötven évre visszamenő nemzetiségi feszültségek és ellenségeskedések feldolgozása a Kárpátmedencében. Sőt talán a saját egyházban, a magunk családjában előforduló nemzedéki ellentétek is feloldhatók lehetnének a jézusi megbocsátás lelkületével. Ilyen új esztendőt kívánjunk és munkálkodjunk együtt!

(Evangélikus Élet) D. dr. Harmati Béla ev. püspök

**MINDENKI VÁRAKOZVA NÉZ
RÁD, ÉS TE IDEJÉBEN ADSZ
NEKIK ELEDELT.**

ZSOLTÁR 145:15

ÁLDVA ÁLDUNK TÉGED!

*Jó Istenünk, örök Atyánk,
Nagy irgalmad imádjuk.*

*Hálával dicsér szívünk, szánk,
És szent nevedet áldjuk.*

*Mert bár sok bűnbe süllyedtünk,
És már végleg elvesztünk,
Te hű vagy egyházadhoz.*

*Régi időkből zengve száll
Az ősök vallomása:*

*Hogy rendületlenül megáll,
Ki üdvét Tőled várja.*

*Más menedékünk nincs nekünk,
Te vagy egyetlen reményünk
Az üdvösségnek útján.*

*Új élet hajnalfénye kel
S világol a sötétben.*

*Ki ígédre hittel felel,
Nem csügged semmiképpen.*

*Ha Rád figyel, Benned remél,
S nem önmagának, másnak él,
A Megváltót követve.*

*Vándorló néped Te áldd meg,
Erősítsd meg igédben,*

*És áraszd rá Szentlelked,
Hogy Tőled el ne térjen!*

*Bátoríts, biztass, hű Urunk,
Míg egykor Hozzád eljutunk,
És áldva áldunk Téged!*

Dóka Zoltán ev. lelkész. In: *Evangélikus Énekeskönyv*, 270.sz. ének.

EGYHÁZAK A JÖVŐ KIHÍVÁSÁBAN

Szép volt és fiatal az a lány, akit nevezünk Máriának, s aki egyik vasárnap megjelent az Istentiszteleten. Miután többször is eljött a templomba, beszélgetni kezdtem vele. Lassan nyílt meg, de annyit mindjárt elárult a beszélgetés elején, hogy hosszú éveken kemény drogos volt. Aztán az egyik beszélgetésünk során elmesélte tragikus életét mindenfajta szépítés nélkül:

Ketten voltak testvérek. Ő ötéves volt, amikor a szülők elváltak. Édesanyja nevelte a válás után mindkét lányt. Anyja a külkereskedelemben dolgozott, kimondottan jó anyagi feltételeket tudott teremteni a csonka családnak. Igaz, a sok munkája mellett keveset tudott törődni lányával, de mindent megvett nekik, amit csak megkívántak. Valásos nevelést nem kapott egyikőjük sem.

Azután 17 éves korában megváltozott minden. Egyre többször kimaradozott, napokig nem ment haza, iskolai feladatait elhanyagolta, és kapcsolata édesanyjával megromlott. Egy alkalommal édesanyja Mária szobájában keresett valamit, amikor kutatás közben olyan eszközöket talált, amelyek azt bizonyították, hogy a lány drogos lett.

Az anya először titkolni akarta környezetétől, de később már lehetetlen volt titkolni, mert a helyzet komolyan tovább romlott. A középiskola negyedik osztályából kizárták Máriát, rendőrségi ügyekbe keveredett, és

komoly adósságokba verte magát. Nappal csak aludt és tévézett, éjszaka pedig drog után járt. Amikor az édesanyja kizárta a lakásból, szintén drogos barátjához költözött.

Végül Komlón, egy rehabilitációs intézetben kötött ki. A rehabilitáció éppen két éve fejeződött be, azóta, bár otthon lakik a lány és nem dolgozik, még sem olyan, mint volt szörnyű szenvedélye előtt. Kerüli a családi ünnepeket, édesanyjával és nővérével nincs bizalmas kapcsolatban; valami végérvényesen elromlott Mária életében

A templomba azért jött, mert olyan közösséget keresett, ahol barátokra lel és ahol reméli, megtalálja lelki békéjét.–

A vallomása megdöbbentett. És rajta kívül még hány sorstársa járta meg e gyilkos szenvedélyének köszönhetően a pokol hetedik bugyrát? Felkészültünk-e ennek a jelenségnek a kezelésére? Tudunk-e a kétségbeesetten kiutat kereső kábítószerelvezőknek támogatást és segítséget adni? Amikor ezekben az időkben még várakozásainkról, elképzeléseinkről esik szó, úgy látom, hogy az egyházaknak, benne evangélikus egyházunknak is a közvetlen jövő egyik legnagyobb kihívása éppen ennek a testet és lelket elpusztító szenvedélynek, a drogdénesnek helyes és megfelelő kezelése lesz.

Kiss Miklós, mosonmagyaróvári ev. lelkész

FOGADJUK EL KRISZTUS SZOLGÁLATÁT

“Ha nem moslak meg, semmi közöd sincs Hozzá” (János 13:8).

Milyen nehezen fogadjuk el egymás szolgálatát. Megszoktuk, hogy járn tudunk. Egy rossz lépés és a kórházban kötünk ki. Nehéz elfogadni a mankót, az ágytálat. Aki eddig másnak segített, nehezen fogadja mindezt. Sok mindent le kell küzdeni, amíg eljutunk tehetetlenségünk elfogadására.

De a döntő, hogy az orvos és az ápoló szolgálatában lássuk meg Istennek rajtunk segíteni akaró szeretetét. Lehet, hogy fájdalmak súlya alatt saját hibáink, ügyetlenségünk, vétünk is reánk nehezedik. De ne felejtsük el, hogy a megoldás ez a bizalom: *“Ha nem mint győztes járulhatok Hozzá, / A vereségem mégis elviszem, / S lehajol szánva a megsebzett szívhez / A Te irgalmad, Jézus, szeliden.”*

Nehéz volt nagypéntek és húsvét előtt a tanítványoknak Jézus szolgálatát elfogadni. De Ő a lábmosásban is bizonyította a mindvégig kitaró szeretetét. Ezt nem értette Péter, de a mai tanítványok sem. Ezt a “rab-szolgálatunkat” nem lehet a Mestertől elfogadni.

Életünk egyik legfontosabb leckéjét, mint “lelki gyógyszer” kapjuk Jézustól: ha Ő

nem mos meg, semmi közünk sincsen Hozzá. Aki nem fogadja el Jézus szolgálatát, annak nincsen kapcsolata Vele.

Sokszor halljuk az illetékesség kérdésével kapcsolatban az elutasító mondatot: Mi közöd hozzá?! Saját betegségünkhöz kétségtelenül kétféleképpen is közünk van. Mi hordjuk és nekünk kell aláírni műtét esetén gyógyulási szándékunknak ilyen módon végbemenő kinyilvánítását. Mi köze mindehhez Jézusnak és nekünk milyen közünk lehet Hozzá? Úgy feküdhünk a betegágyon és műtőasztalon, hogy Krisztustól elfogadtuk a bűnbocsánatot, ami vérenek tisztító erejével ajándékoz.

Akinek Jézus így szolgál és aki ezt Tőle elfogadja, életet nyer, mert az Ő sebeivel gyógyul és feltámadásának fényei átjárják, mint a testet a röntgensugarak.

Fogadjuk el bizalommal a szükséges szolgálatot a kórházban is, amikor testi egészségünk érdeke ezt megkívánja. Lelki erőtlenségünkben pedig vegyük hittel Krisztus érettségünk való szenvedésének, halálának, és feltámadásának áldásait, mint az “örök tavasz”, az üdvösség első hírnekeit! **Szimon J.**

Ezért . . .

A Budapesti Evangélikus Gimnázium Igazgató Tanácsa közleménye: “A lap 1999 augusztusi számában megjelent ‘Ezért ...’ című cikkben foglaltakra közöljük, hogy a lekötött versért az azt író diák semmiféle büntetést senkitől sem kapott, az igazgató nem mondott fel a versért három tanárnak, az igazgató a verset pártoló tanárt nem gyanúsította elmebetegséggel és egy szülőt sem fenyegetett meg. Egy tanárnak az igazgató felmondott, de egészen más okokért. Aláírás: Dr. Pósfay Miklós, az Igazgató Tanács elnöke. 1145 Budapest, Újvilág u. 42-44.”

[E közlemény tény- és időszerűségéért aláírója viseli a felelősséget. – Szerk.]

Személyi hír

Ft. dr. Miller Marcus, az Északkeletohio Ev. Egyházkerület püspöke levélben köszöntötte Nt. Bernhardt Bélát, lapunk szerkesztőjét lelkészé szentelése 45. évfordulója alkalmából. A jubilánst az ausztráliai Sydneyben 1955. január 2-án Ft. D. Stolz Johannes, az akkori “United Evang. Lutheran Church in Australia” egyház ny. országos püspöke szentelte fel Nt. Stolz Christopher helyi lelkész és Nt. Krautlis Janis lett lelkész segédletével. Bernhardt Béla és felesége sz. Potsabay Róza október 22-én szük családi s baráti körben, Nt. Eckert James cleveland-parmai ev. lelkész áldó imájával ünnepelhette házasságuk 50. évfordulóját. □

ÁLLAMI ÖSZTÖNDÍJVAL TANULJUNK ODAHAZA

A Külföldi Magyar Cserkészszövetség és még további tizenegy nyugati magyar szervezet kezdeményezésére a 2000/2001-es tagnévtől kezdődően kétszemeszter nyelv és magyarságismereti képzés indul Magyarországon a nyugati diaszporában élő magyar egyetemisták számára, hogy erősödjék bennük a magyarságtudat, az anyaországhoz való kötődés. A résztvevők alapos magyar nyelvi képzésben részesülnek, erről akkreditált államvizsga-bizonyítványt kapnak - a teljes magyar kultúrát átfogó kurzusokat hallgatnak - szaknyelvi tudásuk alapján különböző budapesti egyetemeken akkreditált kurzusokat hallgathatnak. A program egyéb közösségi tevékenységekkel egészül ki.

A résztvevőknek az oktatás költségeit és kollégiumi elhelyezését a magyar állam ösztöndíja biztosítja. A résztvevőknek az uti-költséget, a nyelvvizsgadíjat, és a személyes költségeket kell vállalni. Az ösztöndíjasok kiválogatása pályázati formában történik.

Érdeklődők mindennemű felvilágosításért forduljanak dr. Tarján Gábor szervezőhöz GABORTTT@aol.com drótposta címen vagy 973-772-8810 telefon- és 973-772-5145 faxszámon. Pályázatok beküldési határideje 2000. március 31-e. **KMCSZ**

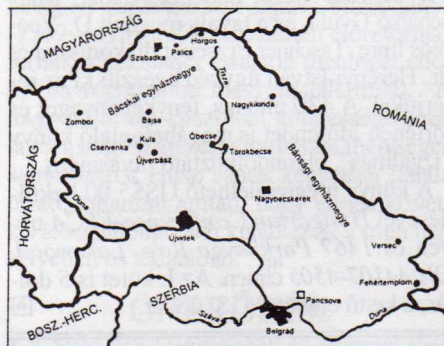
A DÉLVIDÉKI MAGYAR EVANGÉLIKUS EGYHÁZ TÖRTÉNETE

Előző számunkban az I. rész az egyház megalakulásáról szólt. A trianoni békediktátum folytán a délvidéki, Jugoszláviába kényszerített evangélikusok közül a tótok 1921-ben, a magyarok és németek 1930-ban alakítottak egyházat. Ez az egyház egészen 1945-ig, a II. világháború végéig aránylag rendben működött. Nemzetközileg is elismert egyháztestnek számított, tagja az Evangélikus Világszövetségnek.

II. A meggyöngült egyház szolgálata (1945-1971)

A II. világháború után bekövetkezett a németajkú lakosság kitelepítése, elköltöztetése. Ezzel egycsapásra megszűntek a német esperességek, de kisebb létszámban két németajkú gyülekezet maradt meg, Verbászon és Cservenkán. Az egyház azonban nem szűnt meg létezni, hiszen megmaradt két magyar esperessége (egyházmegyéje): a szabadkai/bácskai és a kikindai/bánsági.

A korabeli írásbeli dokumentumok értelmében ez a maradék egyház Ágostai Hitvallású Evangélikus Keresztyén Egyházként lett bejegyezve az új államban, a Jugoszláv Szövetséges Népköztársaságban a Szerb Köztársaság vallásügyi bizottságánál Belgrádban 1949-ben. Az egyház szuperintendensül Ft. Sostaréc Ferencet választotta meg a zsinat, aki tisztét 1971-ben bekövetkezett haláláig viselte. Egyházunk 1946-tól minden esztendőben megtartotta zsinatát [közgyűlését?]. Az 1955. május 15-én tar-

A délvidéki magyar Ágostai Hitvallású Evangélikus Keresztyén Egyház gyülekezetei a Bácska-Bánság térségben.

tott zsinat az új állami berendezkedésre való tekintettel megújította az 1930. november 10-én elfogadott alkotmányát. Ez az alkotmány egészen 1971-ig volt érvényben.

Egyházunk tagegyháza volt az Evangélikus Világszövetségnek, amiről hivatalos iratok tanúskodnak. De tagja mind a mai napig, mert sem lelkészi, sem világi vezetői nem jelentették megszűnését. Egyházunk tulajdonképpen soha nem is szűnt meg létezni.

A Jugoszláv Szövetséges Népköztársaság területén működő evangélikus egyházak 1954-ben megalakították az Evangélikus

Egyházak Szövetségét, mely Szövetségnek egyházunk is önálló tagja volt. A Szövetség szabályzatának első paragrafusa így hangzik: "A Jugoszláv Szövetséges Népköztársaság területén megalapított Evangélikus Egyházak Szövetsége négy evangélikus egyház szabad szövetsége. A Tót Evangélikus Egyház, az Evangélikus Egyház a Szlovén Népköztársaságban, a (magyar) Evangélikus Keresztyén Egyház a Szerb Népköztársaságban, és az Evangélikus Egyház a Horvát Népköztársaságban és Bosznia-Hercegovinában, mely négy egyház közül egyik sem avatkozhatik bele a másik belügyeibe és nem sértheti meg a másik egyház önállóságát." A második paragrafus kimondja: "Mind a négy egyház külön-külön tagja az Evangélikus Világszövetségnek." A Szövetségnek több éven át Ft. Sostaréc Ferenc szuperintendensünk volt az elnöke.

III. A próbatétel ideje [1] (1971-1976)

A két évszám között telt el egyházunk leg súlyosabb történelmi időszaka. 1971 januárjában az Úr elszólította Ft. Sostaréc Ferenc szuperintendensét, majd 1972-ben Nt. Konecsny Sándor kikindai esperest. Már korábban, 1968-ban meghalt a meghurcoltatások és bebörtönzés ideje alatt szerzett tüdőbajban Nt. László Ernő. 1973-ban kényeszmegyei Nt. Csepessanyi Istvánt. A lelki vezetők nélkül maradt egyház e "sötét korszakbeli" helyzetét kihasználta a "testvéri" evangélikus egyházak vezetői. A Tót Evangélikus Egyház püspöke, aki akkor az Evangélikus Egyházak Szövetsége elnöke volt, bekebelezte egyházába a mi egyházunkat, és azt mint egyháza "magyar esperességeként" jelentette be a vallásügyi minisztériumban.

Mindez 1972-ben történt, amikor a mi egyházunk képviselői nélkül Antalfalván kimondták a "magyar esperességet" és esperesévé Chalupka Karolt, az antalfalvai tót ev. gyülekezet lelkészét nevezték ki. Sajnálatos az a tény is, hogy e "átszervezés" előtt 1971 februárjában, pár héttel Ft. Sostaréc Ferenc halála előtt, a szuperintendensi hivatal teljes archívumát, a jegyzőkönyveket, a hivatalos egyházi pecsétet a tót püspök és a leendő tót esperes elvitte; ezt ma is élő tanúkkal tudjuk bizonyítani. Mindezek az eltulajdonított okmányok, stb. nyomtalanul eltűntek (ill., ezeket eltűntették). Ugyanez történt 1972-ben a kikindai esperesi hivatal archívumával is. Megjegyzendő, hogy Chalupka tót esperes egyetlen magyar- vagy németajkú egyházközségünkben nem szolgált, bizonyára nem is volt a cél. Ráadásul "eltüntetett" egyházunk gyülekezetei nem

tartoztak jogszerűen (*de jure*) a "magyar esperességhez", és nem részesültek semmilyen külföldi anyagi támogatásban sem.

Árván maradt gyülekezeteink önerőből, leginkább felolvasásos Istentiszteletekkel tartották fenn gyülekezeti életüket, őrizték anyanyelvüket és evangélikus hitüket.

Nagy segítséget jelentett, hogy evangélikus gyülekezeteinkben időnként református lelképásztorok szolgáltak igehirdetéssel és a szentségek kiszolgáltatásával, esketések és temetések alkalmával. Névszerint Póth Lajos szabadkai, Róhrig Gyula verbászi, Lapis Károly nagybecskereki lelképásztor. Külön említem meg a kikindai gyülekeze-

Segítsük délvidéki egyházunkat!

A délvidéki magyar Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház történetének az ismertetésével kiemelni kívánjuk a segítség szükségét, egyfelől az egyházi élet újraindulásához, másfelől a koszovói légiháború folytán az egyház népét érintő súlyos ínség enyhítéséhez. Adományokat, kérjük, szíveskedjenek **Hungarian Conference - ELCA** névre és **1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107** címre küldeni, a memovonalon "Délvidék" megjelöléssel. Az adakozást minden jóakarátú embernek ajánljuk és különösen is a Délvidékről származó olvasók és a délvidéki ügyekkel foglalkozó északamerikai magyar szervezetek készséges figyelmébe. ☐

tünket, ahol Botka János rk. plébános volt nagy segítségére az árván maradt nyájnak főleg temetések alkalmával. Kiegészítem mindezt azzal, hogy feleségemmel történt házasságkötésünket 1976-ban Szabadkán a református lelkész által áldotta meg az Úr.

A jugoszláviai két evangélikus "testvéregyház" (tót és horvát) akkori vezetői bizony nem tartották meg azt, amit az Evangélikus Egyházak Szövetsége szabályzatában lefektettek, hogy a tagegyházak nem avatkoznak egymás belügyeibe és nem sérítik meg bármely tagegyház önállóságát és függetlenségét.

A zágrábi evangélikus esperes azzal használta ki egyházunk szomorú helyzetét, hogy bekebelezte két németajkú és egy magyarajkú gyülekezetünket. Még megpróbálkozott Szabadkával és két szórványával is, de, hála a hívek keménységének, eredménytelenül.

Az 1971., majd az 1972. esztendőben a szabadkai ev. gyülekezet kijárta, hogy két fiatalat küldhessen teológiai tanulmányok végzésére. A tót püspök végül is csak úgy egyezett bele, ha nem Budapestre, hanem Pozsonyba mennek tanulni a magyarajkú jelöltek, akik különben semmit sem tudtak tótul. A cél persze az eltótosítás volt. [Folytatása következik: III. rész, A próbatétel ideje, 1977-1981.]

Dolinszky Árpád szuperintendens írásából

150 ÉVE HALT MÁRTÍRHALÁLT RÁZGA PÁL POZSONYI EVANGÉLIKUS LELKÉSZ

Az 1848–49. évi szabadságharc forradalmi küzdelmeibe a honvédek és gárdisták mellett egyszerű polgárok és protestáns lelkészek is bekapcsolódtak, mert abban a vallászaság felvirradásának hajnalát látták. Közéjük tartozott Rázga Pál pozsonyi evangélikus lelkész is.

A Pozsony melletti vegyes nemzetiségű Bazin községben, 1798. december 10-én született. Gimnáziumi tanulmányai után Pozsonyban készült a lelkészi pályára. Tanárai, megtapasztalva kiváló értelmét és szorgalmát, 1821-ben a bécsi teológiára szóló ösztöndíjjal jutalmazták. 1823-ban avatták lelkészszé.

Lelkészi szolgálatának első tizenkét évében ausztriai gyülekezetekben munkálkodott. 1835-ben hívta meg lelkészül Modor gyülekezeté Itt figyelme a gyülekezeti munkán túl az egyházmegye lelkészcsaládjainak gondjára is kiterjedt. Megszervezte a lelkészek gyámintézetét alapját. Kiváló szervező képességének hamarosan híre ment. Erre való tekintettel kapott meghívást Prága evangélikus gyülekezetébe. Vonzó igehirdetéseivel nagy népszerűsége tette szert, Hamarosan új parókia és iskola építésébe kezdhetett. Eredményes munkájával kihívta maga ellen az ottani katolikus esperes sorozatos támadását.

Abban az időben az evangélikus egyházat csak bevett felekezetnek tekintette az állami hatalom a római katolikus volt az uralkodó vallás. Az evangélikus lelkészeket különösen a vegyesházasságban élők lelki gondozása miatt érték támadások. Prágában ilyen ügy miatt éppen bírósági eljárás volt folyamatban Rázga ellen 1846 tavaszán, amikor Pozsonyból meghívást kapott. Valószínű, ez is befolyásolta, hogy minden fontolgatás nélkül elfogadta a felajánlott pozsonyi lelkészi állást.

Korabeli feljegyzés szerint pozsonyi beköszöntő beszédében többek között ezt mondta: "Kedves gyülekezet, minden erőm és képességem nektek ajánlom, de életem hazámot illeti."

Gyülekezeti munkája mellett a politikai

eseményekbe is bekapcsolódott. Mint hazafi, támogatta Kossuth függetlenségi törekvéseit. Egyházi érdek vezette a vallásügyenlőségért és a szabadságjogok kiszélesítéséért folytatott küzdelemben. Az egyházszerepet és hazaszeretetet kettős szent érzelme vezette.

Templomi beszédeiben a szabadságharc támogatására és áldozatvállalásra buzdította hallgatóit. Rendszeren imádkozott az Isteniszteleteken a szabadságharc győzelme érdekében. Forradalmi bizottság megalakításán is munkálkodott. Nemzeti gárdát szervezett és annak munkáját nemcsak erkölcsileg, de anyagilag is támogatta.

A császári csapatok végül mégis levették a szabadságharcosok küzdelmét s megszállták Pozsonyt. Rázgát barátai menekülésre és rejtőzködésre biztatták. Ő ezt elutasította: "Tanácsomra eddig a gyülekezet sok tagja fegyvert fogott a szabadság érdekében és életét áldozta. Alávaló gazember volnék, ha most megszöknék."

A császári katonák letartóztatták és megbilincselve kísérték őt a városházára. Katonai bíróság ítélkezett felette. A bíróság némely tagja enyhé ítélet érdekében mentsege megpróbált érvelni. Amikor a bíróságnak feltehetően a kérdést, ki parancsolta, hogy a gárdisták mellé álljon és fegyvereiket megáldja, Rázga azt felelte, legjobb belátása és lelkiismerete szerint cselekedett. Ezzel sorsa megpecsételődött.

Haynau tábornok halálos ítéletet követelt a bíróságtól. E döntést a pozsonyi előkelő asszonyok petíciója sem tudta megváltoztatni, akik Haynau előtt térdre esve könyörögtek kegyelemért lelkészük számára, aki őt gyermek apja.

Rázga Pált 1849. június 18-án reggel 4 órakor kivégezték. Az ítélet végrehajtása előtt vele lehetett kollégája, Simkó Vilmos pozsonyi tót lelkész, aki felkészítette őt az utolsó útra.

A pozsonyi gyülekezet magyar tagjai sokáig őriztek egy imádságot azzal a hagyománnyal, hogy azt Rázga küldte a börtönből. Valószínű, ez volt utolsó imádsága:

"Uram, ha lehetséges, múljék el tőlem e pohár, de ne úgy legyen ahogy én akarom, hanem, ahogy Te. Itt állok Előtted, mindenható Isten, ez új nap hajnalán. Megpró-

bálok visszatekinteni életemre. Hatalmába kerít a fájdalom, amikor arra gondolok, nem fejezhetem be, amit elhatároztam. Megáldok mindent, amit most szemeim utoljára láthatnak. Áldom Pozsony lakóit, áldom a megárvuló pozsonyi gyülekezetet, áldom szegény, ártatlan gyermekeimet, áldom drága feleségem, áldom a császárt, és áldom azokat is, akik elítéltek. Kérem Isten kegyelmét hazámra, hogy az szabad és boldog lehessen."

A felvidéki tót evangélikus egyház 1997-ben kétkötetes egyháztörténeti lexikont jelentetett meg e címmel: "Evangélikusok a tót kultúra történetében". Ebben egyetlen sor sem említi Rázga Pál pozsonyi mártir-lelkész nevét. Annál inkább válik feladatunkká, hogy áldozatos életének emlékét mi ápoljuk és halálának 150. évfordulóján róla megemlékezzünk.

(Evangélikus Élet) **Id. Cselovszky Ferenc ev. lelkész**

Új könyv a piacon

A Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség kiadásában megjelent a *Nem voltam egyedül – Beszélgetések az evangélikus közelműltről* c. könyv második kötete. A beszélgetésekben megkérdezték mindegyike hátrányt szenvedett az egyházban a pártállami uralom idején. A tizenegy "beszélgető" közül kilenc lelkész, egy ügyvéd, s egy diakonissza. Rajtuk keresztül is világossá lesz az egyház akkori meghurcolt volta, amin még mindig nehéz túltenni magát. A kérdezett lelkészek: Bohus Imre, Csepregi Béla, D. Dóka Zoltán, Főnyad Pál, Joób Oliver, Kovács Géza, Lackner Aladár, Marschalkó Gyula, és a tavaly meghalt D. Veöreös Imre. Taschner Erzsébet diakonissza és dr. Herényi István ügyvéd egészíti ki az interjúkat. A 430 oldalas, fényképanyagot és történeti időrendet is magába foglaló könyv "izgalmas", elgondolkoztató olvasmány.

A könyv megrendelhető US\$5.00 beutalásával *Hungarian Conference-ELCA* néven és 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505 címen. Az I. kötet is 5 dollár, a kettő együtt 9 US dollár. □

Aki befogadja parancsolataimat és megtartja azokat, az szeret engem, aki pedig szeret engem, azt szeretni fogja az én Atyám; én is szeretni fogom őt és kijelentem magam neki.
János 14:21

Lapunk 70. évfolyama megjelenik a keresztyénség 2000., a magyar keresztyén államiság 1000. jubileumi évében.

ERŐS VÁR (USPS 178-560) is published bi-monthly (February, April, June, August, October, December) by the Hungarian Conference in the Evangelical Lutheran Church in America, 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505. Tel.: 216-221-3178. Fax: 216-227-9482. E-mail: AMEvKo@aol.com. Periodicals postage paid at Cleveland, OH. Editor: The Rev. Béla Bernhardt. Annual subscription: \$6 in the USA, US\$8 from Canada, US\$15 from overseas by air mail. — Az ERŐS VÁR az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia lapja. Szerkesztő és kiadó: Bernhardt Béla. Aláírt cikkekért írjuk felel. Előfizetés az Egyesült Államokban évi 6 US dollár, Kanadából 8 US dollár, tengerentúlról légipostán évi 15 US dollár. — Kérjük olvasóinkat, hogy címváltozásokat haladéktalanul bejelenteni szíveskedjenek. — Nyomda/Printers: Classic Printing Corporation, 6908 Engle Rd., Middleburg Heights, OH 44130. — Minden levelezés, előfizetés, adomány a feladó pontos címe feltüntetésével a lap alatti címre küldendő:

Postmaster, send address changes to: Erős Vár, P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038.

Taníts bölcs szívhez jutnunk!

az A.M.E.K. 28. közgyűlése

Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia 1999. november 14-én tartotta meg esedékes, 28. biennális közgyűlését A közgyűlés helye a Nyugatlevelandi Magyar Evangélikus Egyház kisterme volt.

Az AMEK elnöke, Bernhardt Béla főesperes — megelőző, ízletes hidegtálás ebéd után, melyet nagy fáradozással Gaydán Melinda AMEK pénztáros készített elő — du. 1:30-kor nyitotta meg a közgyűlést, s áhítat után (Nt. Rigneyné Szántó Ildikó volt az igehirdető) szeretettel köszöntötte a megjelenteket. A közgyűlés levezetésére felkérte dr. Tomaschek László alelnököt. Dr. Toma-

schek László kijelölte a 27. biennális közgyűlés jegyzőkönyve hitelesítőit Nt. Bernhardt Bélánét és Nt. Juhász-Shepherd Ferencet, számvizsgálókul pedig Temesi Istvánt és id. Tomaschek Lászlót. A közgyűlés a kijelöléseket jóváhagyta.

Nt. Rigneyné Szántó Ildikó jegyző felolvasta a 27. közgyűlés jegyzőkönyvét, melyet a röviddel az 1997. évi közgyűlés befejezése után elhalálozott Nt. Juhász Imre jegyzetéből kellett összeállítani. A közgyűlés a jegyzőkönyvet a fenti hitelesítők aláírásával magáévá tette.

Ezután következett a főesperesi jelentés, mely részletezte az AMEK bienniumában a vonatkozó történéseket —

»Halottaink (róluk csendes felállással emlékeztünk meg): Nt. Juhász Imre, Nt. D. Brachna Gábor, Nt. Tessényi Kornélné sz. Fodor Zsófia, özv. dr. Üregdy-Nagy Józsefné sz. Seltenreich Ilona, kései híradásból Nt. dr. Stiegler Ernőné, s még az Európai Magyar Evangélikus Lelkigondozók Munkaközössége híre szerint, Nt. D. dr. Vajta Vilmos.

»Érdeklődéssel hallgatta a közgyűlés a beszámolóit szolgálati és házassági évfordulókról, születésekről, kinevezésekről, nyugalombamenetelről, szolgálati változásokról, tisztségviselő váltásokról, s hasonlókról. (Helyszűke nem engedi ezek részletes felsorolását).

»Örvendett a közgyűlés Magyarországról történt látogatásoknak: Ft. D. Szevik Imre püspök és Nt. Mekis Ádám lelkész járt Torontóban és Clevelandban is.

»Az AMEK pénztár magyarországi ev. iskolák, árvízkarosultak, egyházi sajtómunka, templomi karbantartás/építés javára 16 ezer dollárt közvetített. A legutóbbi évtizedben tehát kerekén 40,000 dollárt. A clevelandi Magyar Segélyegylet ún. némaabali gyűjtéséből rendszeresen juttat evangélikus célokra is, amit hálásan köszönünk meg.

»Folytatódott a csikágói "Lutheran School of Theology" ösztöndíj programja, melyen eddig 10 ev. teológus vehetett részt. Sajnálattal kellett tudomásulvenni, hogy az 1999/2000-re felvett Kona János erdélyi ev. teológustól még szenátori közbenjárás ellenére is megtagadták a beutazási vízumot. Jelenleg Réthelyi Mária ev. teológus tanul Csikágóban ezzel az ösztöndíjjal. Egy másik programon Halmágyi Viktória készül lelkészi képesítésére. Köszönet Tomaj Gusztávéknak, akik hét éven át, Csikágóból való elköltözésükig gondozták közvetlenül ösztöndíjasainkat.

»A külföldi egyházi kapcsolatok közül — Nyugateurópa, Magyarország, Ausztrália, Erdély, Venezuela, Felvidék, Délvidék —

jelentőssé vált a délvidéki magyar Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyházzal való közelebbkerülés. Ez az egyház 26 évi aléltóság után 1998 tavaszán alakult újra korábbi alkotmánya szerint. A kezdeti lépések és a koszovói légiháború is különös nehézséget jelentenek mind a szervezésben, mind a hívek életében. Imádságunkra és anyagi segítségünkre van szükségük.

»Szép és értékes könyvkészletünk van, de a könyveladás tulajdonképpen stagnál. Könyvkészletünket és az *Erős Vár* meg az AMEK irattárát elhelyezhettük biztonságban és hozzáférhetően a Nyugatlevelandi Magyar Evangélikus Egyház egyik raktárszobájában, amit köszönettel vett a közgyűlés tudomásul. Ugyancsak köszönetet mondott ennek az egyháznak, hogy helyiséget biztosított a közgyűlés megtartásához.

»A tíz éve működő Bocskai Rádió vasárnapi adásait vallásos félóra vezeti be felekezeti váltásban. Ezek sorozatát evangélikus áhítat kezdte meg, s a negyedik vasárnapi áhítatokat 1996-ig Nt. Juhász Imre és Nt. Bernhardt Béla, 1997-ben még Nt. Tamásy Zoltán vagy Nt. Tamásy Zoltánné is, 1998-tól Nt. Bernhardt Béla és Nt. Tamásy Zoltán vagy Nt. Tamásy Zoltánné vezeti felváltva.

»A Konferencia pénzállománya szaporítására gyűjtést tartottunk. Sajnos 652 címzett közül csak 8.45%-os volt az adakozók száma, de az eredmény szerint a gyűjtés költségei nem haladták meg a 9%-ot. Néhány egyházi intézmény is küldött adományt.

»Az előző bienniumból áthozott céladományokból komputert szereztünk be a szükséges tartozékokkal. Ez megkönnyíti az adminisztrációt és sokat megtakarít az *Erős Vár* előállításában.

»Ami az *Erős Vár*-t illeti: Köszönjük az előfizetéseket és a felülfizetéseket. Örülünk a hátralékok rendezésének is. De, "aki egyszer címzett, az mindig címzett", mert ez a lap szolgálata: a szórványevangéliusság közösségét ápolni, az olvasókat tájékoztatni, hitüket mélyíteni. A körülmények az előfizetési díjon való változtatást nem engedik meg, jóllehet a költségek állandóan emelkednek. A lapkiadási munkák egyes fázisainak önkéntes elvégzésével a két évvel ezelőtti 4,000+ dollámi hiányt sikerült 800+ dollárra csökkenteni; ezt a hiányt az AMEK pénztár szubvencionálta. A "Classic Printing Corporation" nyomdával a jó együttműködés harminckét éves már.

»Az AMEK tehát képviselői, tanácskozó, s tanácsadó szervként tölti be rendeltetését hogy előmozdítsa, ahol lehet, az anyanyelvi lelképásztorlást és ápolja, amint lehet, a hitestvéri közösséget az északamerikai kontinens hatalmas szórványában.

A közgyűlés a főesperesi jelentést köszönettel elfogadta, s ezután meghallgatta Gaydán Melinda pénztáros részletes jelentését az 1997–1999-es bienniumra nézve:

ÉRDEKES STATISZTIKA

A kaliforniai Barna Kutatóintézet közleménye szerint: Az amerikai ateisták és szabadgondolkodók 30%-a fontosnak tartja a vallást a maga életére nézve – Legtöbbjük hiszi a mennyország létezését – 13% a Bibliát teljesen szavahihetőnek mondja – 19% Istent megszólítva rendszeresen imádkozik – 2% vasárnaponként résztvesz Isteniszteleteken – 12% (másfélmillió!) résztvett tavaly a húsvéti, feltámadás-ünnepi Isteniszteletek egyikén. Ahogy valaki megjegyezte: Úgy látszik, az ateisták és a szabadgondolkodók nem tudják, hogy tulajdonképpen mit nem hisznek. fi

PÁPAI SAJNÁLKOZÁS

Karácsonykor II. János Pál pápa egyháza nevében sajnálkozását fejezte Husz János (1369–1415), a XV. századbeli előreformátornak a konstanci zsinaton menlevél ellenében végrehajtott máglyahalála miatt. "A nagy jubileum küszöbén kötelességemnek érzem, hogy kifejezésre juttassam mélységes sajnálatomat Husz János kegyetlen halála miatt, valamint amiatt, hogy ennek következtében tátongó seb keletkezett a cseh nép szívében és tudatában." cm

ÖNERŐBŐL

A Svéd (Ev.) Egyháznak az államtól való elválásával többek között megszűnik az ot-tani magyar protestáns gyülekezeteknek az anyagi támogatása s így számukra magyar nyelvű lelkészség fenntartása. A gyülekezetek együttes egyháztanácsa azonban elhatározta a lelképásztori munka folytatását, éspe-dig "hogy magyaryelvű Isteniszteleteinket, lelkigondozásunkat gyülekezeti lapunkat, vallásoktatásunkat, gyermekeink keresztele-sét, ifjaink konfirmálását, tángagárdei gyüle-kezeti otthonunk tevékenységeit, egyszóval magyar protestáns vallásos életünket ezentúl — más választásunk nem lévén — önerők-ből tartjuk fenn". szs

Főpénztár: Bevétel	
Áthozat 1995–1997-ről	8,047.03
Adományok, juttatások	6,607.07
Könyveladás	118.98
Folyószámlákra befizetések	14,204.12
Céladományok	15,972.00
Összesen	\$44,949.50

Kiadás	
Adminisztráció (komputer is)*	4,095.35
Vegyes kiadások	854.07
Céladományok, stb. átutalása	16,062.00
Folyószámlákra kifizetések	14,491.88
Átvitel 1999–2001-re	9,446.20
Összesen	\$44,949.50

Erős Vár: Folyószámla, Bevétel	
Előfizetések, adományok	8,639.50
*Hiányfedezet a főpénztárból	829.81
Összesen	\$ 9,469.31

Kiadás	
Nyomdaköltségek	7,112.28
Postázási költségek	2,015.99
Vegyes kiadások	341.04
Összesen	\$ 9,469.31

[A másik folyószámlát, a Torontói Magyar Evangélikus Gyülekezetét, itt nem szükséges részletezni.]

A jelentést a közgyűlés köszönettel vette tudomásul, majd a számvizsgálók jelentése alapján azt elfogadta.

A közgyűlés felhatalmazta az Intézőbizottságot, hogy haladéktalanul gyűjtést hirdessen meg a délvideki magyar ev. egyház javára és 2000 végén” az *Erős Vár* 70 évért való hálaadásul” rendkívüli támogatásért forduljon az olvasótáborhoz.

Végezetül a közgyűlés köszönetet mondott a tisztségviselőknek, nekik a felmentést megbízatásuk lejártával is határozatilag megadta. Őket, tehát Nt. Bernhardt Bélát főesperes-elnökül és *Erős Vár* szerkesztőül, dr. Tomaschek Lászlót alelnökül, Nt. Rigneyné Szántó Ildikót jegyzőül, s Gaydán Melindát pénztárosul az 1999–2003 quadrenniumra újraválasztotta.

Az újraválasztottak nevében mondott zárószavakat Bernhardt Béla: Az újabb közgyűlési ciklus átvezet bennünket a magyar keresztény államiság ezredik évén keresztül az új millenniumba, s ez az időt is Isten kezében tudjuk. Tőle vesszük azt igyekvő sáfárként. Senkitől mástól nem nyerhetünk ihletést, csak a Szentlélektől. Ő tanít minket bölcseségre, Ő irányítja szívünket, Ő vezet végig szolgálatunk és életünk útján.

A befejező áhitat és a Hymusz eléneklése után dr. Tomaschek László a közgyűlést du. 3:15 órakor berekesztette. EVHír

IMÁDKOZZUNK!

Áldunk Téged, Urunk, Jézus Krisztus, hogy jobban szeretsz minket Önmagadnál és váltságul adtad életedet a világért. Tégy minket szabaddá önmagunktól, hogy ne keressük a magunk hasznát és dicsőségét, hanem szeretettel szolgáljunk egymásnak. Ámen.

EVANGÉLIKUS–KATOLIKUS KÖZÖS KÖZLEMÉNY

A KÖZÖS NYILATKOZAT ÉS FÜGGELÉKE TÁRGYÁBAN

A megigazulástanra vonatkozó evangélikus–katolikus megállapodás három iratban került végül is kifejezésre, melyek szorosan összetartoznak. Ezt irták alá az egyházi képviselők 1999. október 31-én a németországi Ágostában (Augsburgban).

A főirat a *Közös Nyilatkozat* (Joint Declaration); ehhez csatolták részletek szükségessé tisztázására a *Függelék*-et (Annex), és ezek összefogására szövegezték meg a *Közös Közlemény*-t (Joint Statement). A *Közös Nyilatkozat* eléggé terjedelmes, ezért közlésétől, s így a *Függelék*től is eltekintünk, De álljon itt a *Közös Közlemény*, melyben az együttes állásfoglalás kifejezésre került:

Az Evangélikus Világszövetség és a Római Katolikus Egyház Közös Közleménye, Augsburg, 1999. október 31.

1. Azoknak a megállapodásoknak az alapján, amelyek a megigazulás tanításával kapcsolatos *Közös Nyilatkozat*ban már kifejezésre jutottak, az Evangélikus Világszövetség és a Katolikus Egyház együtt jelenti ki a következőket: “A megigazulás tanításának értelmezése, amint az a *Közös Nyilatkozat*ban megszövegezést nyert, mutatja azt, hogy egyezés van a megigazulás tanításának alapvető igazságaiban az evangélikusok és katolikusok között. Ennek az egyezésnek az alapján a Evangélikus Világszövetség és a Katolikus Egyház együtt jelenti ki a következőket: Az evangélikus egyházak tanítása, amint ebben a *Közös Nyilatkozat*ban kifejezésre jutott, nem esik a Trentói Zsinat elítélő határozatai alá. Az evangélikus hitvallások elítélő nyilatkozatai nem illetik a Római Katolikus Egyház tanítását, amint az ebben a *Közös Nyilatkozat*ban kifejezésre jutott.”

2. Hivatkozással az Evangélikus Világszövetség Tanácsának határozatára a *Közös Nyilatkozattal* kapcsolatban, amely 1998. június 16-án kelt és arra a válaszra, amelyet a Katolikus Egyház 1998. június 25-én a *Közös Nyilatkozatra* adott, valamint azokra a kérdésekre, amelyek mindkét oldalról felvetődtek, a mellékelt *Függelék* (Annex) tovább pontosítja azt a megegyezést, amelyet a *Közös Nyilatkozat*ban elértek, és világossá teszi, hogy a korábbi közös tanításbeli elítélések nem érvényesek a párbeszéd résztvevőinek tanítására, amint az a *Közös Nyilatkozat*ban kifejezésre jutott.

3. A párbeszéd mindkét résztvevője elhatározta, hogy folytatja és elmélyíti a megigazulás tanításáról szóló bibliai alapok tanulmányozását. Ugyancsak keresik a megigazulás tanításának további közös megér-

tését mindazon túl, amivel a *Közös Nyilatkozat* és a *Függelék* foglalkozik. Az elért megegyezés alapján kívánatos a folyamatos párbeszéd, különösen azokban a kérdésekben, amelyeket a *Közös Nyilatkozat* maga is említ, valamint további tisztázás szükséges annak érdekében, hogy elérjék a teljes egyházi közösséget, egységet a különbözőségeken, amelyben a megmaradt különbségek “kiengesztelődnek” és nem jelentenek többé elválasztó tényezőket. Evangélikusok és katolikusok a közös bizonyágtétel érdekében folytatni kívánják ökumenikus erőfeszítéseiket, hogy a megigazulásról szóló tanítást a mai emberek számára érthető nyelven tolmácsolják korunk egyéni és társadalmi követelményeinek megfelelően.

4. Az aláírás ezen tényével a Katolikus Egyház és az Evangélikus Világszövetség a megigazulásról szóló *Közös Nyilatkozatot* a maga teljes egészében megerősíti.

Cassidy Edward bíboros és Kasper Walter püspök, a Keresztény Egységet Előkészítő Pápai Tanács elnöke és titkára.

Krause Christian püspök és Noko Ishmael, az Evangélikus Világszövetség elnöke és titkára, továbbá

Anderson George püspök (Északamerika), Filo Julius püspök (Európa), Ishaya Parmata presbiter (Afrika), Kirchheim Huberto püspök (Délamerika), Kumari Prasanna lelkész (Ázsia), az Evangélikus Világszövetség regionális alelnökei, és Møgedal Sigrun (EVSZ főtisztviselő).

MÁS NYELVEN

Luther Márton 1515–1523 közötti műveiből negyvenhárom jelentettek meg franciául gyűjtéményes kötetben. Ezek az irások részben először kerültek lefordításra, részben korábbi kiadásokat dolgoztak át. • Kínában, azaz a hong-kongi Luther Intézetben megkezdték Luther Márton “Weimarana” néven több mint száz kötetetbe gyűjtött valamennyi irásának kínaira való fordítását. • Németországban az ún. Luther Bibliát megjelentették az új német helyesírási szabályok szerint. Iwi

ELŐFIZETÉS NAPTÁRI ÉVRE

az USA-ban \$6.00, kanadai címre US\$8.00,

külföldre légipostán US\$15.00.

“ERŐS VÁR”

P. O. BOX 770828

LAKEWOOD, OH 44107-0038

Az egyház hírei otthonról

• Megünnepelték a budapesti Evangélikus Országos Múzeum létesítésének huszadik évfordulóját. A "Keresztény Élet" c. katolikus lap is kiemelte a múzeum jelentőségét és rámutatott, hogy nincs még egy másik ország, ahol a helyi evangélikusságnak központi — országos — múzeuma lenne. A múzeum alapítója és igazgatója dr. Fabiny Tibor egyháztörténeti professzor. A múzeum bejárata fölött ékeskedik latinul a hivatógató felirat: "Itt a holtak élnek és a némák beszélnek".

• Két kimagasló teljesítmény a a Budapesti Evangélikus (Fasori) Gimnáziumban. **Az egyik:** Cziczka Katalin 17 éves tanuló az Európa Tanács ifjúsági pályázatán első díjat nyert "Intézetben nevelt gyermekek jogai" c., roppant érdekes és értékes munkájával. **A másik:** Bécsben, az Egyesült Nemzetek Szervezete 3. Úrkutatási Világkonferenciája (UNISPACE III) keretében középiskolások számára "Vienna Space Festival"-t rendeztek, melyen a Fasor két csapata 8 ország 24 csapatával vetélkedve első és második helyen végzett.

• Az október 31-én a megigazulástanra vonatkozóan aláírt evangélikus-katolikus Közös Nyilatkozattól eltekintve már 1995 óta folyik egy másik evangélikus-katolikus közös bizottság munkája, melyben az egyház apostolisága kérdésével tusakodnak. Mindkét tárgyalófél tíz-tíz tagú delegációval vesz részt a közös bizottságban. Ennek a bizottságnak a társelnökei katolikus részről dr. Kasper Walter püspök, a Keresztény Egyházat Előkészítő Pápai Tanács titkára, evangélikus részről pedig D. dr. Harmati Béla, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnöklő püspöke.

• Luther Márton Kiskátéja 1529-beli megjelenésének 470. évfordulóján Jakab Miklósné ref. lelkész-feleség átadta az Országos Evangélikus Múzeumnak a Kiskáté *Braille-írással* "Elotype 01" írógépen készült példányát. Jakab Miklósné korábban pontírásban másolta a teljes Újszövetséget és néhány ószövetségi könyvet is. Ezekből a kéziratokból Kaliforniában Biblia készült, minden magyar vak számára elérhető.

• Cegléden Horváth Ferenc József, Albertiben Szmolár Attila az ev. gyülekezet új lelkésze. Hernád Tibor ny. ev. lelkész ünnepség keretében Gyenesdiás díszpolgárává avatták.

• Cinkotán fennállásának 300., Bp.–Deákterén a templomi alapkőletétel 200., Békéscsabán a nagytemplom építésének 175., az egyházi iskolai oktatás 100., Nádason anyaggyülekezeti jellege 50., Kaposvárt a templomépítés 70., Ipolyszögön az 50. évfordulóját ünnepelte, Csóváron felújított orgonáját és átépített ravatalozóját, Pusztá-

otlakán felújított templomát, Veszprémben új gyülekezeti házát, Mezőberényben felújított gyülekezeti termét, Révfülpön új hangját vette ünnepélyesen használatba az ev. gyülekezet. A rácalmási közös templom felszentelésének az 50. évfordulóját ünnepelte együtt az evangélikus és református gyülekezet.

• Budapesten a lágymányosi egyetemi városban a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa a Magyarországi Református Egyházzal és a Magyarországi Evangélikus Egyházzal közösen ökumenikus központ és egyetemi lelkészség kialakítását tervezi. Az épületkomplexumban többek között 150 személyes kápolna is helyet kap, s alkalmas lesz hazai és nemzetközi rendezvények megtartására is. Az alapkőletételre ebben az évben, a felszentelésre pedig 2002-ben kerül sor. A XI. kerületi telek az 1996. évi világiállítás lemondásával vált felhasználhatóvá.

• Az Evangélikus Hittudományi Egyetem és a Pázmány Péter Katolikus Hittudományi Egyetem teológiai hallgatói ismerkedő napon vettek részt, mintegy az október végén aláírt evangélikus-katolikus Közös Nyilatkozat egyik első magyarországi hajtásaként.

• A nyíregyházi ev. egyházköztség többszintű, hajléktalanokat segítő szolgálatot vállalt át a helyi önkormányzattól. Az intézményvezetői teendők ellátásával egy esztendőre a Nyíregyházán élő Dezavone Bartolomeo Ignacio mozambiki szociológust bízták meg.

• A Bajorországi Evangélikus Egyház új püspöke, dr. Friedrich Johannes ünnepélyes beiktatásán a Magyarországi Evangélikus Egyházat D. Szebik Imre püspök képviselte.

• Budakeszin új református templomot szenteltek fel, a határainkon kívül élő magyarok emléktemplomaként, hogy összekötő legyen valamennyi, a Kárpátmedencében élő magyar református számára. Az ünnepi alkalmon résztvett Kárpátjáról Horkay László, Felvidékről Erdélyi Géza, Délvidékről Csete Szemesi István, Erdélyből Tőkés László, továbbá Hegedűs Lóránt illetékes egyházkerületi és Bölcskei Gusztáv zsinati református püspök, s D. Szebik Imre ev. püspök is. A templomban a budakörméki evangélikusok istentiszteleti helyet kapnak.

• Megújították az együttműködési megállapodást az egyházak és a Magyar Televízió között, megerősítve az egyházak szerepét a közszolgálati televízió műsoraiban. Az egyházi műsorok 50%-a katolikus, 25%-a református, 12.5%-a evangélikus, és a további 12.5%-on az unitárius, baptista, metodista, orthodox egyházi, és zsidó felekezeti műsorok osztoznak meg. A hír nem jelzi, hogy az MTV összműsorának hány százalékát teszi ki egyházi/felekezeti műsor.

Ev. Élet et al.

Adományok nyugtázása

Köszönettel nyugtázzuk az 1999. november 29-e és 2000. január 22-e között vett többféle adományt:

• AZ "ERŐS VÁR"-RA

Minden előfizetés a címszalagon kiemelten jelzett év végén jár/járt le. Előfizetések vételét a címszalagon jelezzük; itt a felülfizetéseket, stb. soroljuk fel (az adakozó neve után ezentúl csak lakhelye államát jelezzük):

\$200: Becker György felesége, Hansi és szülei, Nt. Becker Jakab és felesége sz. Bejek Ilona emlékére (IL). **\$100:** Asbóth Gyula szülei, Nt. Asbóth Gyula v. tábori alesperes és felesége sz. Pfeiffer Ilona emlékére (VA), Paál József (WA), dr. Sándor Imre (AZ), Tarnowski G. Hella (CA). **\$81:** v. Bócsay Zoltán (OH). **\$60:** Becker György külföldi előfizetésekre (IL). **\$50:** Balázs Dénes (PA), özv. Brachna Gáborné férje, Nt. D. Brachna Gábor és leánya, Eti emlékére (OH). **\$45:** N.N. külföldi előfizetésekre (OH). **\$40:** Koltai Rezső (Svédó.). **\$38:** Masztis Szilárd (ON). **\$30:** Sárkány Károly (SC), özv. Somos Mihályné (NV). **\$26:** Pongor Barnáné (MI). **\$25:** Özv. Markovits Pálné férje, Nt. Markovits Pál és szerettei emlékére (OH). **\$20:** vonHefty Frigyes (CA), Ketzan Tibor (PA), Tóth József (IL). **\$17:** Zakar Imre (NY). **\$15:** Balázs Dénes külföldi előfizetésre (PA), Kúr Márta külföldi előfizetésre (OH). **\$13:** Kiss Antalné (ON). **\$12:** Schroder Éva (ON). **\$10:** Kert Marianne (CA), Tomaj Gusztáv (PA). **\$7:** Dr. Szecey Sándor (GA). **\$6:** Dr. Konkoly László (PA). **\$5:** Gaydán Melinda (OH). **\$4:** Özv. Baráth Jánosné (FL), Czulák Etelka (NJ), özv. Csere Zoltánné (OH), özv. Csizsár Lászlóné (CA), özv. Halmos Pálné (OH), özv. Koppányi Dénesné (NJ), Ritter László (PA). **\$3:** Bakó László (ON), Borsos Erzsébet (FL), dr. Körös János (ON). **\$2:** Bors Jolán (AB), Erdélyi Ferené (ON), dr. Mészáros György (CO). **\$1:** Garay Rozália (ON).

• AMEK TAGSÁGRA

2000: Gaydán Melinda (OH), dr. Gombocz István (SD), dr. Hódos Frigyes (PA), Kert Marianne (CA), dr. Konkoly László (PA), Sárkány Károly (SC), Tomaj Gusztáv (PA), Vajda István (FL).

• A DÉLVIDÉKI MAGY. EVANGÉLIKUS EGYHÁZ TÁMOGATÁSÁRA

\$50: N.N. (OH).

• A MAGY. EV. KONFERENCIA JAVÁRA

\$75: Özv. Sebestyén Károlyné (IL). **\$25:** Gáty István (QE), DeMargitay Gedeon (NY). **\$20:** Molnár József (PA), Papp Imre (OH). **\$10:** Dr. Bodó János (CA).

• KÜLÖNFÉLE EGYHÁZI CÉLOKRA

\$1025: Özv. Sebestyén Károlyné férje, Sebestyén Károly, szülei, Poór István és felesége sz. Wieland Erzsébet, és férje szülei, Sebestyén István és felesége sz. Arvai Gizella emlékére (IL).

• EGYHÁZI ISKOLÁKRA

Bp.–Fasor: **\$100:** Strasser Alfréd (NY). **\$50:** Dr. Bodó János (CA), dr. Sömjén György (NC). **\$15:** Dr. Ambrus Gyula (NY). Eddig összesen: \$24,914.00.

Szíves tájékoztatásul: Lapunkra az előfizetéseket és lapfenntartó adományokat **Erős Vár** névre és **P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038** címre kérjük beküldeni.

Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia a hazai ev. egyházi iskolatügy javára és alkalmilag — akár adományozók által is — meghatározott egyházi szükség enyhítésére szívesen továbbít adományokat. Csekket vagy pénzesutalványt **Hungarian Conference-ELCA** névre s **1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505** címre kell küldeni. ☒

GYÜLEKEZETI HÍREK TORONTO

Lelkész: Bernhardt Béla főesperes

Templom: 116 Bond Street. Lelkészi hivatal (minden posta ideküldendő): 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505, USA; tel.: (216) 221-3178. Mb. felügyelő: Bottlik Józsefné; tel.: (416) 484-1540. Istentisztelet, július-augusztus kivételével, a hó második és negyedik vasárnapján du. 4 órakor.

A 2000. évi gyülekezeti közgyűlésről csak a következő, áprilisi számban lesz beszámoló. • Jelezzük máris, hogy a nagyheti/húsvéti időben április 21-én, nagy-pénteken és április 23-án, húsvétvasárnapján is tartunk Istentiszteletet, mindkét alkalommal úrvacsoraosztással, nagy-pénteken még passzióolvasással. Szeretettel hívjuk és várjuk hittestvéreinket és gyülekezetünk barátaikat. • Kitchenerben székelő egyházkerületünk a nyár folyamán a Queen Street-en bérelt irodaházból a Weber Street-en vett saját központi épületébe költözik. • Március 8-ával veszi kezdetét a böjti idő. Járjuk meg a böjti utat mindnyájan testi és lelki fegyelemben, figyelve a mi Urunk Jézus Krisztus üdvözítő szolgálatára, szenvedésére, halálára, s aztán ujjongjunk feltámadásán. Erős vár a mi Istenünk! —BB.

CLEVELAND — ELSŐ

Beszolgáló lelkész: Juhász-Shepherd Ferenc
Templom és lelkészi hivatal: 2830 Martin Luther King Blvd. (44104). Tel.: (216) 721-7074. Vasárnap- Istentisztelet délelőtt 10 órakor, angol/magyar. Mihályi Ernő gondnok telefonszáma: 561-7316. A lelkész otthoni telefonszáma: 941-2212.

CLEVELAND — NYUGAT

Lelkész: Tamásné Molnár Éva

Templom: West 98th St. és Denison Ave. Lelkészi hivatal: 3245 West 98th Street (44102). Tel.: (216) 961-6895. Istentisztelet minden vasárnap de. 9:30-kor angolul, 10:45-kor magyarul. Úrvacsoraosztás minden hó első vasárnapján és az ünnepnapokon.

“Megtaláltok engem, ha kerestek és teljes szívvel felyamodtok hozzám, Így szól az Úr” (Jeremiás 29:13). A 2000. év igéjével köszöntjük szeretett kedves testvéreinket. Kívánjuk, hogy mindannyian teljes szívvel keressük az Urat, akkor boldogok leszünk. • Január 16-án megtartott évi közgyűlésünkön a gyülekezet egyhangúlag elfogadta az 1999-es zárszámadást és a 2000. évi költségvetést. Két új presbitert iktatunk, dr. Lelbach Antalné és Böjtös László testvéreinket. Megköszöntük Virágh Lászlóné jegyző szolgálatát, aki ezt mindig lelkiismeretesen végezte, és köszönjük Csépes Elzának, hogy folytatja ezt a tisztséget. • Minden hónap első keddjén női testvéreink számára bibliaóra este 7 órakor. • Az Oltáregylet, a Női Kör, és a Férfikör a következő időpontokban ebédekre várja Önöket: februárban kolbáskészítés, április 9-én disznótoros ebéd, áprilisban kolbáskészítés, május 21-én évfordulós ebéd, június 19-én apáknapi ebéd, július 9-én piknik, szeptember 24-én aratási hálaadó ebéd, november 12-én bazár, december 3-án Borbála-ebéd. • 1-2 havonta megjelenő körlevelünkben részletesen írunk az alkalmairól és a gyülekezeti életéről. Ha valaki kéri körlevelünket, az a lelkészi hivatalt hívja. • Isten szeretetébe ajánljuk kedves Olvasóinkat. Erős vár a mi Istenünk! —TE.

LEGKÖZELEBBI LAPZÁRTA
2000. MÁRCIUS 15-ÉN

Mindennapi kenyér

Útmutató a Biblia olvasásához

2000. MÁRCIUS

- Máté 13:31-35 – 2Mózes 20:1-21
- Ap. Csel. 16:8-15 – 2Mózes 24:1-18
- Zsidók 3:12-4:1 – 2Mózes 32:1-14
- Zsidók 6:4-8 – 2Mózes 32:15-35

VÍZKERESZT U. UTOLSÓ VAS. URUNK SZÍNEVÁLTOZÁSA

Heti ige: Ézsaiás 60:2

5. 2Korinthus 4:3-6 – Márk 9:2-9
- Lukács 13:31-33 – 2Mózes 33:1-23
- János 8:21-30 – 2Mózes 34:1-10,29-35
8. HAMVAZÓSZERDA/BÖJTKEZD.
Ézsaiás 58:1-12 – Máté 6:1-6,16-21
- Hóseás 4:1-6 – Márk 11:1-19
- Prédikátor 7:13-14 – Márk 11:20-25
- Dániel 5:1-30 – Márk 11:27-33

BÖJT 1. VASÁRNAPJA

Heti ige: Zsoltár 91:15

12. 1Péter 3:18-22 – Márk 1:9-15
- Jakab 4:1-10 – Márk 12:1-12
- Jakab 1:12-18 – Márk 12:13-17
- Róma 6:12-14 – Márk 12:18-27
- János 2:13-22 – Márk 12:28-34
- Máté 16:21-27 – Márk 12:35-37
- Zsidók 2:10-18 – Márk 12:38-44

BÖJT 2. VASÁRNAPJA

Heti ige: Zsoltár 25:6

19. Róma 4:13-25 – Márk 8:31-38
- Zsidók 11:8-10 – Márk 14:1-11
- János 8:21-30 – Márk 14:12-16
- Lukács 9:18-25 – Márk 14:17-25
- 1Mózes 14:17-20 – János 14:1-7
- Galata 4:12-20 – János 14:8-14
- Máté 12:38-42 – János 14:15-26

BÖJT 3. VASÁRNAPJA

Heti ige: Zsoltár 25:15

26. 1Korinthus 1:18-25 – János 2:13-22
- 1Királyok 19:1-13 – János 14:27-31
- Lukács 9:51-56 – János 15:1-8
- Ezékiel 13:17-23 – János 15:9-17
- Jeremiás 20:7-13 – János 15:18-21
- Lukács 12:49-53 – János 15:22-16:4a

2000. ÁPRILIS

- Márk 8:10-21 – János 16:4b-15

BÖJT 4. VASÁRNAPJA

Heti ige: Ézsaiás 66:10

2. Efezus 2:1-10 – János 3:14-21
- János 6:23-29 – János 16:16-24
- Filippi 1:15-21 – János 16:25-28
- Jób 9:14-23,32-35 – János 16:29-33
- 5Mózes 8:2-3 – János 17:1-5
- János 10:17-25 – János 17:6-8
- Ámós 8:11-12 – János 17:9-13

BÖJT 5. VASÁRNAPJA

Heti ige: Zsoltár 43:1

9. Zsidók 5:5-10 – János 12:20-33
- Zsidók 7:24-27 – János 17:14-19
- 4Mózes 21:4-9 – János 17:20-23
- Jób 19:21-27 – János 17:24-26
- Zsidók 9:11-15 – Márk 14:26-31
- János 11:47-54 – Márk 14:32-42
- Zsidók 10:1-10 – Márk 14:43-52

VIRÁGVASÁRNAP

BÖJT 6. VASÁRNAPJA

Heti ige: János 3:14-15

16. Filippi 2:5-11 – Márk 11:1-11
- Zsoltár 31:9-16 – Márk 14:53-65
- János 12:27-33 – Márk 14:66-72
- Mikeás 3:9-12 – Márk 15:1-15

20. NAGYCSÜTÖRTÖK

1Korinth. 11:23-26 – Márk 15:16-23

21. NAGYPÉNTEK

Ézs. 52:13-53:12 – Márk 15:24-41

22. NAGYSZOMBAT

Ezékiel 37:1-14 – Márk 15:42-47

HÚSVÉTVASÁRNAP

A FELTÁMADÁS ÜNNEPE

Heti ige: Jelenések 1:18

23. 1Korinthus 15:1-11 – Márk 16:1-8

24. HÚSVÉTHÉTFŐ

1Korinthus 15:12-20 – Márk 16:9-20

25. Márk evangélista emléknappja

2Timóteus 4:6-11,18 – Márk 1:1-15

26. János 20:1-10 – 1Péter 1:1-16

27. 1Korinthus 15:19-28 – 1Péter 1:17-21

28. 1Korinthus 15:35-49 – 1Péter 1:22-2-3

29. 1Korinthus 15:50-58 – 1Péter 2:4-10

HÚSVÉT 2. VASÁRNAPJA

Heti ige: 1Péter 1:3

30. 1János 1:1-2-2 – János 20:19-31 (LAWOV)

ERŐS VÁR
P O BOX 770828
LAKEWOOD OH 44107-0038
RETURN SERVICE REQUESTED

PERIODICALS POSTAGE
PAID
CLEVELAND, OHIO

ELŐFIZETÉSE
LEJÁRT-E?